

Gyermekvédelmi Központ Pest Vármegye
Bernecebaráti Szakmai Egység

Napraforgó Lakásotthon Bernecebaráti	2639 Bernecebaráti, Madách út 24.
Bóbita Lakásotthon Kemence	2638 Kemence, Bem utca 10.
Csipet Lakásotthon Penc	2614 Penc, Rumanyi utca 15.
Pacsirta Lakásotthon Vác	2600 Vác, Pacsirta utca 31.

SZAKMAI PROGRAM

Jóváhagyva 2025. február hó „20” napján.

dr. Pitzné Heinczinger Mónika
igazgató
Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
Pest Vármegyei Kirendeltsége

TARTALOMJEGYZÉK

I. A SZOLGÁLTATÓ NEVE, SZÉKHELYE, TELEPHELYE	4
II. A SZAKMAI EGYSÉG ALAPRENDELTEZÉSE	4
III. A SZAKMAI EGYSÉG RÉSZEI, AZ ELLÁTHATÓ SZEMÉLYEK KÖRE	7
IV. A SZAKMAI EGYSÉG SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE	8
Szakmai létszámok.....	8
V. A LAKÁSOTTHONOK KAPCSOLATRENDSZERE	9
VI. TÁJÉKOZTATÁS A LAKÁSOTTHONOK SZOLGÁLTATÁSÁIRÓL	10
VII. AZ INTÉZMÉNYEN BELÜLI ÉS KÍVÜLI EGYÜTTMŰKÖDÉS MÓDJAI	10
Belső együttműködés:	10
Együttműködés külső személyekkel, szervezetekkel:.....	11
Látogatás rendje.....	13
VIII. A SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ FOLYAMATOS SZAKMAI FELKÉSZÜLTSGÉNEK BIZTOSÍTÁSA	144
IX. AZ IGÉNYBE VEVŐK ÉS A SZEMÉLYES GONDOSKODÁST VÉGZŐ SZEMÉLYEK JOGAINAK VÉDELME	15
Érdek és jogvédelem a szakmai feladatot ellátók tekintetében	15
Érdek és jogvédelem a szolgáltatást igénybe vevők tekintetében	15
Gyermekönkormányzat:.....	17
Érdekképviseleti Fórum:	17
A gyermekjogi képviselő:.....	18
Panasztétel lehetőségei:	18
X. MŰKÖDÉSI ÉS PEDAGÓGIAI ALAPELVEK	19
XI. NEVELÉSI CÉLOK	21
XII. FELADATOK	22
1. A gyermek fogadása	22
2. A gyermek távoztása.....	24
3. Gondozás, nevelés.....	25
4. Oktatás	26
5. Családi kötelek erősítése, támogatása	26
6. Szabadidős és kulturális tevékenység	27
7. Felkészülés a jövendő családi szerepekre	27
8. Szexuális életre nevelés	27
9. Az egészségkárosító szokások, szenvedélyek megelőzése, illetve gyógyításuk	28

10. Utógondozói ellátás	29
11. Gyermekönkormányzat működtetése.....	29
12. Integrált nevelés.....	29
13. Különleges ellátási szükségletű gyerekeket fogadó lakásotthon, Penc.....	31
14. Engedély nélküli eltávozás	33
15. A konstruktív szakmai együttműködés.....	33
16. Titoktartási kötelezettség	34
17. A gyermek feladatai nevelői segítséggel	34
XIII. MÓDSZEREK	34
1. Egyéni és csoportos segítő beszélgetés.....	34
2. Differenciálás	35
3. Szabálytudat kialakítása.....	35
4. Fejlesztő pedagógiai program, képesség és tehetséggondozás	35
XIV. AZ OTTHONOK SAJÁTOSSÁGAI ÉS FELADATAI	387
1. Napraforgó Lakásotthon Bernecebaráti	387
2. Bóbita Lakásotthon Kemence	398
3. Pacsirta Lakásotthon Vác	398
4. Csipet Lakásotthon Penc	409
ZÁRADÉK	41

I. A SZOLGÁLTATÓ NEVE, SZÉKHELYE, TELEPHELYE

Fenntartó neve, címe:

Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
1132 Budapest, Visegrádi utca. 49.

Működtető neve, címe:

Gyermekvédelmi Központ Pest Vármegye (továbbiakban: Intézmény)
1148 Budapest, Fogarasi út 22.

Felügyeletet ellátó szerv neve, címe:

Pest Vármegyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály
1052 Budapest, Városház utca 7.

Intézmény neve, címe:

Gyermekvédelmi Központ Pest Vármegye
Bernecebaráti Szakmai Egység
2600 Vác, Pacsirta utca 31.

Telephelyek nevei, címei:

Napraforgó Lakásotthon Bernecebaráti	2639 Bernecebaráti, Madách út 24.
Bóbita Lakásotthon Kemence	2638 Kemence, Bem utca 10.
Csipet Lakásotthon Penc	2614 Penc, Rumanyi utca 15.
Pacsirta Lakásotthon Vác	2600 Vác, Pacsirta utca 31.

II. A SZAKMAI EGYSÉG ALAPRENDELTTETÉSE

A Szakmai Egységhez tartozó otthonok megszakítás nélküli munkarendben működő bentlakásos gyermekintézmények, melyek a gyermekvédelmi szakellátás keretében gondozott gyermekek számára alaptervekenységként biztosítják az otthont nyújtó ellátást családi körülmények között. Az otthonok 3 és 18 éves kor között fogadják az ideiglenes hatállyal elhelyezett, illetve nevelésbe vett gyermekeket, továbbá ellátást biztosítanak az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttek számára.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) alapján legfeljebb 3 napra átmeneti gondozásra befogadja azt az ellátást kérő gyermeket, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, vagy szülője, gondozója elhagyta és emiatt ellátás, valamint felügyelet nélkül maradt.

A lakásotthonba kerülők (célcsoport) bemutatása, a szolgáltatás igénybevételének módja

A Szakmai Program, mint gondozási, nevelési alapszabály tartalmazza a nevelés célját, alapelveit és módszereit, mely abban a folyamatban valósul meg, amelyet a gondozott gyermekek és fiatalok bejárnak az adott otthonba történő bekerülésüktől a távozásukig, illetve utógondozói ellátásuk megszűnéséig.

A Lakásotthon a véglegessé vált gyámhatósági határozat alapján teljes körű otthoni nyújtó ellátást biztosít az elhelyezett gyermekek, valamint szükség szerinti ellátást nyújt fiatal felnőttek számára.

Az illetékes Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat (továbbiakban: OGYSZ) Szakértői Bizottsága (a továbbiakban: GYSZB) véleménye alapján az otthonok integrált formában megkülönböztetett, szükségletorientált fejlesztést, terápiát és ellátást biztosítanak a tartósan beteg, fogyatékos, azaz különleges ellátási szükségletű gyermekek, valamint az integráltan nevelhető speciális szükségletű gyermekek számára.

A fogyatékoság megállapítására az illetékes Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság (továbbiakban: Bizottság) jogosult.

A Lakásotthonba kerülő gyermekek többsége eltérő időt töltött vérszerinti családjában vagy nevelőszülői családban, mielőtt a Szakmai Egység gondozási helyére került volna. Esetükben már elkezdődött egy individuálisan végbemenő szocializációs folyamat, azonban az elsajátított viselkedésminták, valamint magatartási szokások sok esetben nem felelnek meg a társadalmi normák és elvárások rendszerének. A gyermekek többnyire széthullott vagy rosszul strukturált családokból, deviáns vagy elhanyagoló szülőktől kerülnek a Lakásotthonba, ezért személyiségükben hiányosság, deficit vagy zavar jelenik meg. Jellemzően negatív az önértékelésük, érzelmi kontrolljuk nem kielégítő, konfliktusokat nehezen tűrnek és kezelnek, értékesnek mondható társas kapcsolatot létesíteni vagy megőrizni ritkán képesek. Szembetűnő az elmaradásuk a megismerő és kognitív képességekben, ebből adódóan iskolai előmenetelük megkésett, tantárgyi tudásuk többnyire nem felel meg koruknak vagy az adott iskolai évfolyamnak.

A szakellátásba került gyermekek nagy része bekerülése pillanatától válsághelyzetben van, mely alapvetően abból fakad, hogy sok esetben hatósági döntés alapján kell elhagynia az eddigi megszokott környezetét, családját, amely - legtöbb esetben rajta kívül eső ok miatt - élethetlenné, feszültségek, konfliktusok és bizonytalanság forrásává válik számára. Ebben a helyzetben kell segítséget nyújtania a gyermekek részére a Lakásotthon munkatársainak, a Szakszolgálat szakembereinek melyhez a legfőbb eszköz a bizalom, a szeretetteljes légkör, az egyéni beszélgetés, az odafigyelés, a másság elfogadása, a megértés, az értő figyelem, az énközlések, a humor, továbbá az önbecsülés, önértékelés növelése, a gyermek személyiségének pszichológiai fejlesztése nevelő célzatú, gyógyító jellegű hozzáállással. Alapvető fontosságú a hozzáállás, odafordulás intenzitása és ritmusa tekintetében a fokozatosság, a bizalmi kapcsolat óvatos érlelése.

A legtöbb szakellátásba került gyermek igényli az értékeket, a megfelelő értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, vallási és ideológiai hovatartozásának feltárását, a szabad vallásgyakorlást, nemzeti kisebbséghez való tartozása esetén az identitástudat erősítését, önálló életvitelre való felkészítését, azonban ezek megismertetése, a belső igény láthatóvá tétele és kapaszkodók nyújtása alapvető feladat a gyerekvédelmet megszemélyesítő munkatársak számára.

A gyermekek tekintetében a hangsúlyt a vérszerinti családba történő visszahelyezés lehetőségeinek feltárására, a lehetőség kereteinek reális és megnyugtató kialakítására fontos helyezni.

Integráltan nevelhető különleges ellátási szükségletű gyermekek

A gondozási helyen a szakemberek felelőssége az elfogadó, tapintatos pedagógiai környezet megteremtése, melyben ismerik az elhelyezésre kerülő, különleges ellátási szükségletű gyermekek betegségének tüneteit, valamint az alkalmazandó terápiát. A tartósan beteg gyermekek számára biztosításra kerül a szükséges diéta, a gyógyszeres kezelés, továbbá a Szakmai Egység mindenben együttműködik az adott egészségügyi gondozó intézménnyel.

A különleges szükségletű, fogyatékkal élő gyermekek esetében a hangsúly a fennálló hátrányok leküzdésére helyeződik a fejlesztő terápiás folyamatokban. Különös figyelem fordul a Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottság szakértői véleményeiben megállapított rész-képesség zavarok korrekciójának segítésére, valamint a szakértői vélemények határidőben történő felülvizsgálatának kezdeményezésére.

Testi vagy érzékszervi fogyatékoság esetén a köznevelési-, egészségügyi-, illetve társintézményekkel történő együttműködés kiemelt fontosságú, különös tekintettel a lehetséges rehabilitációra.

A személyiségformálásban kitűzött célok, feladatok, illetve a határidők és a felelősök az egyéni gondozási-nevelési tervben kerülnek megfogalmazásra.

Integráltan nevelhető speciális ellátási szükségletű gyermekek

A speciális ellátásra szoruló, integráltan nevelhető gyermekek esetében szükségleteikhez igazodó speciális ellátás kerül biztosításra a két lakásotthonban. Az egyéni gondozási-nevelési tervben (továbbiakban: GHI) meghatározott szocializációs, reszocializációs, habilitációs és rehabilitációs folyamatban a kitűzött cél a konstruktív életvezetésre való képesség elérése.

Fontos szempont az ellátás megkezdése előtt a szakmai párbeszéd mellett, hogy a gyermekek teljes körű tájékoztatást, felvilágosítást kapjanak az életkoruknak, valamint a személyiségállapotuknak megfelelően a rájuk váró változásokról, a várható nehézségekről, küzdelmekről, eredményekről.

A segítő terápiás folyamat feladata

Feladat a pontos diagnózis készítése, a képességek, az adottságok és a személyiség megismerése, az adaptációs időszak fokozott segítése, a teljes körű ellátásra, terápiára, kapcsolattartásra készült tervek végrehajtása, értékelése, esetleges korrekciója, továbbá - amennyiben szükséges - egyéni napirend készítése és

betartása, intenzív családgondozás, illetve hazagondozás támogatása.

Az integráltan nevelt gyermekek esetében kiemelten fontos az egyéni segítő beszélgetés módszerének alkalmazása, valamint a terápiás jellegű csoportos foglalkozásokon történő részvétel lehetőségének biztosítása az otthonokban dolgozó szakemberek és külső szakemberek irányításával.

Különleges szükségletű gyermekek ellátása:

A különleges lakásotthonon a gyermekvédelmi szakellátás keretében a tartósan beteg vagy fogyatékos gondozott gyermek számára kötelezően ellátandó alapfeladatként a gyermek állapotához, illetve korához igazodóan különleges ellátást biztosít.

A különleges lakásotthon feladatkörébe tartozik a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermekről való gondoskodás, szocializáció, rehabilitáció és rehabilitáció, ha a gyermek állapota nem indokolja az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékos személyek otthonában való elhelyezését, vagy ha az elhelyezése férőhely hiányában nem lehetséges.

III. A SZAKMAI EGYSÉG RÉSZEI, AZ ELLÁTHATÓ SZEMÉLYEK KÖRE

A lakásotthonok ellátási területe Pest vármegye. Pest vármegye népessége a legnagyobb az országban és egyben az ország növekvő népességű megyéje is, az elmúlt 10 év során itt nőtt legdinamikusabban a népesség. Korstruktúrája kedvező, bár területileg jelentősen differenciált. Az elmúlt években, Pest vármegyében a szakellátásba történt beutalások tekintetében a következő tendencia tapasztalható:

- növekszik a tizenévesek, különösen a fiúk beutalásának száma,
- növekszik a beutaltak között a speciális és kettős szükségletűek aránya,
- elégtelen a szükségletnek megfelelő férőhelyek száma, továbbá összességében sem növekszik a férőhelyek száma.

12 férőhelyes koedukált lakásotthon

Címe: 2639 Bernecebaráti, Madách út 24.

Elláthat: Normál, különleges, és integráltan nevelhető speciális ellátási szükségletű gyermekeket, valamint utógondozói ellátottakat.

9 férőhelyes koedukált lakásotthon

Címe: 2638 Kemence, Bem út 10.

Elláthat: Normál, különleges, és integráltan nevelhető speciális ellátási szükségletű gyermekeket, valamint utógondozói ellátottakat.

12 férőhelyes koedukált lakásotthon

Címe: 2600 Vác, Pacsirta utca 31.

Elláthat: Normál, és különleges szükségletű gyermekeket, valamint utógondozói ellátottakat.

8 férőhelyes koedukált különleges lakásotthon

Címe: 2641 Penc, Rumanyi utca15.

Elláthat: Különleges szükségletű gyermekeket, valamint utógondozói ellátottakat.

A Szakmai egység működését meghatározó dokumentumok

- Gyermekvédelmi Központ Pest Vármegyei Alapító Okirata.
- Gyermekvédelmi Központ Pest Vármegyei Szervezeti és Működési Szabályzata.
- Kormányhivatal által kiadott működési engedélyek.
- Szakmai Program.
- Házirend.

IV. A SZAKMAI EGYSÉG SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

Az elhelyezés típusa: Lakásotthon

Legfeljebb 12 gyermek és fiatal felnőtt otthont nyújtó ellátását biztosítja az ideiglenes hatállyal elhelyezett, a nevelésbe vett gyermek, valamint az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt számára családi házban, családias körülmények között.

Szakmai létszámok

a) A Szakmai Egységben:

- 1 fő Szakmai Egység vezető - a jogszabály szerint irányítja, koordinálja, ellenőrzi a Szakmai Egységbe tartozó otthonok szakmai tevékenységét.
- 1 fő fejlesztő pedagógus/gyógypedagógus - a Szakmai Egység otthonaiban egyéni és csoportos fejlesztést végez.
- 1 fő pszichológus/pszichológiai tanácsadó - a gyermekek pszichés ellátásáról gondoskodik.
- 1 fő növendékügyi előadó/gyermekvédelmi ügyintéző - az otthonokhoz és a gyermekekhez kapcsolódó adminisztratív feladatokat végzi.

b) A Napraforgó Lakásotthon Bernecebaráti (12 férőhelyes koedukált lakásotthon)

- 1 fő nevelő.
- 1 fő gyermekvédelmi asszisztens.
- 4 fő gyermekfelügyelő.

c) A Bóbita Lakásotthon Kémence (9 férőhelyes koedukált lakásotthon)

- 1 fő nevelő.
- 1 fő gyermekvédelmi asszisztens.
- 4 fő gyermekfelügyelő.

d) A Pacsirta Lakásotthon Vác (12 férőhelyes koedukált lakásotthon)

- 1 fő nevelő.

- 1 fő gyermekvédelmi asszisztens.
- 4 fő gyermekfelügyelő.

e) *A Csipet Lakásotthon Penc (8 férőhelyes koedukált, különleges lakásotthon)*

- 1 fő nevelő.
- 1 fő gyermekvédelmi asszisztens.
- 4 fő gyermekfelügyelő.

V. A LAKÁSOTTHONOK KAPCSOLATRENDSZERE

A hatékony szakmai tevékenység érdekében a Szakmai Egység szoros kapcsolatot tart fenn az Intézményen belül

- az igazgatóval,
- az igazgatóhelyettessel,
- a Gyermekvédelmi Nyilvántartási Csoporttal,
- a Gazdasági Csoporttal,
- a Munkaügyi Irodával,
- az Intézmény Érdekképviseleti Fórumával,

a gyermekvédelmi szakszolgálati tevékenység keretében

- a Gyermekvédelmi Szakértői Bizottsággal,
- az elhelyezési csoport munkatársaival,
- a nyilvántartási csoport munkatársaival,
- a gyermekvédelmi gyámokkal.

Az Intézményen kívül kooperatív kapcsolatot épít ki és tart fenn

- az illetékes család és gyermekjóléti központokkal/szolgálatokkal,
- az illetékes gyámhivatalokkal,
- a hatóságokkal,
- a köznevelési és felnőttképzési intézményekkel,
- az egészségügyi ellátórendszer tagjaival /házi orvos, védőnői szolgálat, szükségleteknek megfelelő szakellátási intézmények/,
- a rendőrséggel,
- a bírósággal,
- az ügyészséggel,
- a pártfogó felügyelőkkel,
- a büntetés-végrehajtási intézményekkel.

A lakásotthonok környezetében a közeli városokban kialakított, több éves szakmai kapcsolatokra alapozva, lehetősége van az ellátottaknak a pszichiátriai gondozás igénybevételére.

Az intézmény fejlesztése során kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a privát terek, mosdók, fürdőszobák tervezése, felújítása, átalakítása során minél inkább

érvényesüljön - a túlzásfoltosság elkerülésének és megfelelő felügyelet biztosításának igénye mellett – a gyermekek magánéletének védelme.

VI. TÁJÉKOZTATÁS A LAKÁSOTTHONOK SZOLGÁLTATÁS AIRÓL

Az otthonokkal kapcsolatos információk megtalálhatók az Intézmény honlapján. A tájékoztatás külső személyek, szervezetek felé lehet: személyes, elektronikus, írásos. Belső tájékoztatás formái: ügyeleti napló /napi események, feladatok/, faliújság /programok, közérdekű információk, elérhetőségek/.

Elhelyezési értekezleten a gyermekeknek röviden bemutatjuk az otthon sajátosságait, Napirendjét, megközelíthetőségét, életét, kapcsolatait az iskolával és más intézményekkel. A kapcsolattartás lehetőségeiről, gyermekek elérhetőségéről, szabadidős tevékenységekről is tájékoztatást kapnak az érdekeltek. Az otthont nyújtó ellátás keretében a teljes körű ellátás elemeiről is tájékoztatjuk a résztvevőket. Ismertetjük a Napi- és Házirendben foglaltakat.

Az otthonban élő gyermekeket felkészítjük az érkező gyermek fogadására, munkatársi értekezleten, illetve csoportgyűlésen a rendelkezésre álló információk alapján tájékoztatjuk a kollégákat.

VII. AZ INTÉZMÉNYEN BELÜLI ÉS KÍVÜLI EGYÜTTMŰKÖDÉS MÓDJAI

Belső együttműködés:

Szervezett megbeszélések, értekezletek

Éves Munkaterv alapján, szükség szerint, legalább havi rendszerességgel az információáramlás nyújtotta biztonság növelése érdekében, következetesen tartott alkalmak. Meneténél szem előtt kell tartani:

- a célt,
- megfelelő formai és tartalmi kereteket /írásos vázlat, napirendi pontok/,
- időszakot lezáró értékelést, új feladatok meghatározását /felelősök, határidők/,
- a megbeszélések mederben tartása mellett, demokratikus, építő jellegű párbeszéd, véleménynyilvánítás lehetőségét,
- információ áramlásának biztosítását.

Stratégiai pedagógiai team megbeszélések /esetmegbeszélések/ heti rendszerességgel

Az egymás támogatásának és az információ megosztásnak leginkább gyakorlatközei fóruma.

- A konkrét esettel, illetve megoldandó problémával kapcsolatos,
- adott gyermekre vonatkozó átfogó megbeszélés /pl. új gyermek érkezése után,

- haza gondozás, vagy átgondozás, életút tervezése kapcsán/
- váratlan, vagy rendkívüli eseménnyel kapcsolatban történő stratégiai megbeszélés,
  - viselkedésre vonatkozó javaslatok, megoldások, felelősök, határidők megfogalmazása.

A hatékonyság növelése érdekében az adott eset, vagy történés megbeszélésekor minden érintett szakembernek jelen kell lennie. Mindenki kifejti álláspontját, véleményét. A lehetőségekhez képest, több szakterület /pl. pszichológus, fejlesztő pedagógus/ képviselője is legyen biztosítva. Ki kell jelölni egy moderátort, aki irányítja, vezeti a megbeszélést.

A szakmai teamben dolgozóknak lehetőséget kell biztosítani a rekreációra, ventillációra, melyeknek rítusai, hagyományai megteremthetők. Ezek formái a csapatépítő, intézményi napok, esetleg egy – két napos kirándulások, belső továbbképzések, kötetlen találkozások lehetnek.

A hatékony szakmai tevékenység érdekében a szakmai egység az intézményen belül szoros kapcsolatot tart fenn

- az igazgatóval,
- az igazgatóhelyetttessel,
- a Gyermekvédelmi Nyilvántartási Csoporttal,
- a Gazdasági Csoporttal,
- a Munkaügyi Irodával,
- az Intézmény Érdekképviselői Fórumával.

Együttműködés külső személyekkel, szervezetekkel:

A vérszerinti család

A gyermekek a gyermekotthonban egy nevelési folyamat alanyai lesznek. A hatékony nevelés érdekében a folyamatban minden résztvevőt érdekeltté kell tenni a sikeres megvalósításban. Ebben a folyamatban a szakemberek mellett legfontosabb szereplő a család, ezért fontos célkitűzés kell, hogy legyen a családi szereplők bevonása a nevelési folyamatba. Mindezek érdekében szoros együttműködést kell kialakítani a családdal, melynek alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség.

Az együttműködés megvalósulási formái:

- kölcsönös támogatás,
- koordinált pedagógiai tevékenység.

Az együttműködés feltétele:

- kölcsönös bizalom és tájékoztatás,
- őszinteség,
- elfogadás.

Az együttműködés eredménye: a családi és a gyermekotthoni nevelés egysége, ennek nyomán pozitív irányú személyiségfejlődés a gyermeknél.

Külső szakemberek, intézmények

A gyermekvédelmi szakszolgálati tevékenység keretében:

- a Gyermekvédelmi Szakértői Bizottsággal,
- az elhelyezési csoport munkatársaival,
- a Nyilvántartási Csoport munkatársaival,
- a gyermekvédelmi gyámokkal.

A gyermekvédelmi gyámok, – mint a nevelésbe vett gyermekek törvényes képviselői és vagyongazdálkodói – valamint a Szakmai Egység gyermek- és lakásotthonai, – mint a teljeskörű ellátást nyújtó gondozási helyek – közötti feladatmegosztás, illetve együttműködés tartalmára vonatkozóan a Belügyminisztérium által „Gyermekvédelmi gyámság” címen kiadott módszertani útmutató az irányadó.

Az Intézményen kívül kooperatív kapcsolatot épít ki és tart fenn

- az illetékes család és gyermekjóléti központokkal/szolgálatokkal,
- az illetékes gyámhivatalokkal,
- a hatóságokkal,
- a köznevelési és felnőttképzési intézményekkel,
- az egészségügyi ellátórendszer tagjaival /házi orvos, védőnői szolgálat, szükségleteknek megfelelő szakellátási intézmények/,
- a rendőrséggel,
- a bírósággal,
- az ügyészséggel,
- a pártfogó felügyelőkkel,
- a büntetés-végrehajtási intézményekkel.

Az otthonok környezetében a közeli városokban kialakított, több éves szakmai kapcsolatokra alapozva, lehetősége van az ellátottaknak a pszichiátriai gondozás igénybevételére.

Az együttműködés során törekedni kell a személyes és közvetlen munkakapcsolatra, mely során az érintettek közösen dolgozhatnak ki programokat, melyek a nevelési folyamat fontos részeivé válnak.

Látogatás rendje:

Amennyiben valaki az intézmény működésére vonatkozó felvilágosítást kér, ezen joga gyakorlása során köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely az intézmény rendeltetésszerű működését vagy a gyermekek jogait aránytalanul sérti vagy akadályozza. Amennyiben az intézmény működésével kapcsolatos felvilágosítást kérő személy személyesen kívánja felkeresni az intézményt, úgy arra – a belépésre jogosító megfelelő jogalap igazolása mellett – csak az intézményvezetővel előre egyeztetett időpontban kerülhet sor. A gondozási helyen ellátott tizennyolc év alatti gyermekekről kamerafelvétel készítéséhez, annak felhasználásához elengedhetetlen a törvényes képviselő (szülő vagy gyermekvédelmi gyám) hozzájárulása és figyelemmel kell lenni arra is, hogy a gyermekek érdekeivel nem lehet ellentétes a kamerafelvétel készítése, illetve annak felhasználása. Mindezekre tekintettel a gyermekek pártpolitikai célú szerepeltetése, illetve a gyermekekről készült felvételek pártpolitikai célra történő felhasználása még az önkéntességgel, a beleegyezéssel vagy a szülői hozzájárulással sem igazolható, ezáltal tilos.

Az otthon, gyermek, szülő, iskola együttműködése

A gyermekotthonba került gyermekek oktatásáról a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényben szabályozott keretek között kell gondoskodni. Törekedni kell arra, hogy lehetőség szerint minden gyermek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő iskolatípusban tanuljon. Mindezek mellett meg kell hagyni számukra a szabad iskolaválasztás lehetőségét is. El kell érni, hogy a tanulás érték legyen számukra, törekedni kell a rendszeres tanulás iránti igény kialakítására.

Fontos a tanulás feltételeinek megfelelő szintű biztosítása, továbbá a korrekció, a korrepetálás és tehetséggondozás, valamint az iskolákkal való jó kapcsolat, a naprakész tájékozódás és az információcsere. Szülői értekezleteken illetve fogadóórákon való részvétel, valamint személyes esetmegbeszélések segítik a szakmai munkát.

A Bizottság szakértői véleménye alapján egyéni tanítási rend szerint tanulmányokat folytató beilleszkedési, magatartási, tanulási zavarokkal küzdő gyerekek felkészítéséről, az ehhez szükséges segítőről az iskola gondoskodik, amellyel a tanuló jogviszonyban áll. A Szakmai Egységben a fejlesztő pedagógus segít a tanulók felkészítésében.

A gyermekek életpályájának kijelölése során fontos szempont a szülők bevonása a döntéshozatalba.

VIII. A SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ FOLYAMATOS SZAKMAI FELKÉSZÜLTSGÉNEK BIZTOSÍTÁSA

A minőségi szakmai munka biztosításának egyik sarkalatos eleme a munkatársak kiválasztása.

Ebben a folyamatban a megismerés /a pályázót/ és a megismertetés /a feladatot/ a legfontosabb.

A kiválasztásnál nem csak a megfelelő végzettséget, képesítést kell számba venni, hanem a megfelelő személyiséget kell megtalálni az adott munkakörre. A „beválásban” segítséget jelenthet, ha előre a tényleges munkavégzés megkezdése előtt megismeri a szakma- specifikus információkat, és úgynevezett próba napon közvetlen tapasztalatot szerez a leendő munkatárs, a Szakmai Egység vezető segítségével mellett. A szakmai feladatokra történő előkészülés jegyében, döntésében megerősödhet a pályázó és a munkáltató is. A kiválasztási folyamatba szükség esetén a pszichológus is bevonható.

A humánerőforrás megőrzésének, fejlesztésének érdekében össze kell állítani az egyéni képzési, továbbképzési és a szervezetfejlesztési igényekre építve egy olyan képzési, továbbképzési koncepciót, amelyben minden munkatárs megtalálja a számára fontos tartalmat.

Folyamatosan tervezni kell a továbbképzési kötelezettségnek megfelelően a továbbképzési pontok megszerzésének ütemét, erről pontos nyilvántartást kell vezetni.

Fontos fenntartani az önképzési igényt, a tudatos választást az érdeklődés és az esetlegesen fejlesztendő képességek, készségek mentén.

A képzésck általában elméleti információk átadását szolgálják, amelyek igény szerint szervezhetőek belső és külső előadók bevonásával. (Pl. a kamaszkori sajátosságok megismertetésére, a droghasználat felismerésére, agressziókezelés, stb.)

A konferenciák lehetőséget teremtenek a tágabb szakmai körben szerzett információk megismerésére, szakmai kapcsolatok építésére. (Pl. a gyermekvédelmi rendszert érintő jogszabályi változásokra vonatkozó rendezvények.)

A tréningek bizonyos, a munkahelyi viselkedéssel, munkavégzéssel /ideértve a felnőttek személyiségének használatát/ összefüggő jelenségek szimulált, a valóságot hűen illusztráló, ahhoz hasonló játékok kipróbálását, saját élményként való megtapasztalását, és a tapasztaltak adaptálását jelentik a munkahelyi környezetre. (Pl. konfliktuskezelés, kiégés elleni tréningek, stb.)

A szupervíziók egyrészt a szakemberekben keletkező érzelmi reakciók megfelelő feldolgozását, másokkal történő megosztását célozzák annak érdekében, hogy a feszültségek, indulatok oldódjanak. Másrészt a munkatársak szakmai készségei fejlődjenek saját tapasztalataik felhasználásával, ahol az önismeret fejlődése által bővül a szakmai hozzáértés.

A belső és külső képzési lehetőségeket szükséges átgondolni, betervezni a munkavégzés zavartalan biztosítását szem előtt tartva. Az ingyenesen elérhető, vagy kedvező áron meghirdetett lehetőségek felkutatása az Intézmény vezetőtestületének folyamatos feladata.

A képzési, továbbképzési alkalmak szervezhetőek közösen is a szakmai team tagjainak. Ilyenkor a legnagyobb járulékos előny, hogy a közös, együttes, pozitív élményen keresztül, a csapathoz tartozást, annak megtartó erejének érzését is erősítjük a résztvevőkben.

IX. AZ IGÉNYBE VEVŐK ÉS A SZEMÉLYES GONDOSKODÁST VÉGZŐ SZEMÉLYEK JOGAINAK VÉDELME

Érdek és jogvédelem a szakmai feladatot ellátók tekintetében

A szakemberek, a munkakörük ellátásához számos információt és dokumentumot meg kell, hogy ismerjenek, amelyek a kötelességeik teljesítéséhez, a munkavégzés konkrét lépéseihez szolgálnak információval /pl. jogszabályok, szabályzatok, munkaköri leírás, Szociális Munka Etikai Kódexe, stb./. A biztonságos és megtartó munkahelyi légkör elengedhetetlen eleme, hogy jogaikkal is tisztában legyenek. Ennek érdekében nyilvánossá kell tenni az Intézmény munkaügyi irodájának, közalkalmazotti tanácsának képviselőit és elérhetőségeit.

Biztosítani kell a jogszabályok megismeréséhez szükséges internetes hozzáférést, a vezetői értekezleten elhangzott, munkavállalókat is érintő információk továbbadását.

A gyermekotthon/lakásotthonok és a Szakmai Egység dolgozói, jogaik védelmével kapcsolatosan szóban és írásban is fordulhatnak a Szakmai Egység vezetőjéhez és az Intézmény igazgatójához, akik kötelesek 15 napon belül választ adni a felmerülő kérdésre, esetleges panaszra.

Érdek és jogvédelem a szolgáltatást igénybe vevők tekintetében

- A lakásotthonban ellátottak jogainak védelme minden szakembernek kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával és ügyeinek intézésével foglalkozik.
- Tevékenységük során biztosítaniuk kell az ellátottak meghallgatáshoz, szabad véleménynyilvánításhoz és tájékoztatáshoz való jogát.
- Ismertté kell tenni a panasztétel törvényben meghatározott módját, jogsértés esetén az eljárás kezdeményezésének lehetőségeit.
- Az ellátást az életkorhoz, egészségi állapothoz, személyiség fejlettségéhez, valamint az egyéb szükségletekhez igazodóan kell biztosítani,

állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó pedagógiai környezetben.

- A nevelés, gondozás során tiszteletben kell tartani a nemzetiségi, etnikai hovatartozást és biztosítani kell a szabad vallásgyakorlást.
- Érvényesíteni kell a testvérek együttes elhelyezésének lehetőségét.
- Meg kell szervezni az oktatás, felzárkóztatás, tehetségfejlesztés, szabadidős foglalkozások rendjét.
- A nevelési folyamatban kiemelt szerepet kell kapnia a biztonságos internet- és médiahasználat (ideértve a zaklatás internetes formáival szembeni hatékony fellépést) elősegítéséhez szükséges nevelés, oktatás, képzés megszervezésének.
- Támogatni kell a családi és egyéb személyes kapcsolatok ápolását.
- Segíteni kell a családi környezetbe való visszatérést, ill. az önálló életkezdést.
- Garantálni kell személyes tárgyaik, tulajdonuk védelmét.
- A szülőket rendszeresen tájékoztatni kell a gyermekük elhelyezéséről, a kapcsolattartás módjáról, az otthonban folyó pedagógia munka céljáról, a gyermeküket érintő lényeges kérdésekről.
- Amennyiben lehetséges, be kell vonni a gyermek iskolájának, életpályájának megválasztásába, az otthon jeles programjain való részvételbe.
- A fentiek megismerésének érdekében, faliújságon el kell helyezni a Házi- és Napirendet, programokat, és a panasztétel módjáról szóló tájékoztatást.
- A gyermeki jogok minél szélesebb körű érvényesülésének érdekében, a gyermekotthon gondoskodik arról, hogy az ellátottak, és a szülők számára megismerhető legyen a gyermekjogi képviselő neve, telefonszáma, fogadóóráinak helye és időpontja.
- A gyermekjogi képviselő által írásban tett észrevételekre, megkeresésekre 15 napon belül válaszolni kell, ill. a megtett intézkedésekről írásban tájékoztatni kell.
- A magánélet védelme kiterjed a fizikai és az interneten megvalósuló zaklatásra egyaránt. Az egyén méltóságát és magánélethez fűződő jogát biztosítani kell a közösségi médiatérben is. Ezen jogok gyakorlásába történő beavatkozás csak törvényben meghatározott esetben lehetséges, nem lehet önkényes, valamint a beavatkozásnak észszerűnek és arányosnak kell lennie. A beavatkozást indokolhatja nemzetbiztonsági, közbiztonsági vagy az ország gazdasági jólétének érdeke, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, valamint mások jogainak és szabadságának védelme. Ezen jogok

megsértése esetén a gyermekeknek hozzá kell férniük a panasztételi eljárásokhoz és megfelelő jogorvoslathoz. A gyermekek magánélethez való jogainak védelméből következik, hogy az intézményvezetőnek joga van korlátozni az intézménybe való belépést, ha azt az intézményben élő gyermekek ellátási szükséglete (életkora, egészségi állapota, fogyatékosága, pszichés tünetei, beilleszkedési vagy magatartási zavarai stb.), az intézményben folyó nevelési munka zavartalanságának biztosítása, és általánosságban az intézményben élő gyermekek jogainak, mindenek felett álló érdekeinek érvényre juttatása megköveteli. A gyermeki jogok tisztelete olyan politikai és alkotmányos kultúrát feltételez, amelyben a gyermekek nem lehetnek pártpolitikai tevékenység díszletei vagy eszközei.

Gyermekönkormányzat:

A Szakmai Egységekben elhelyezett gyermekek, fiatalok érdekeik képviselőjére 3 fős Gyermekönkormányzatot hoznak létre. A Szakmai Egységekben létrehozott Gyermekönkormányzatok az Igazgató által jóváhagyott Szervezeti és Működési szabályzatuk alapján működnek. A Gyermekönkormányzat a gyermekeket, fiatalokat érintő valamennyi kérdésben véleményt nyilváníthat a gyermekotthon vezetőjénél és az igazgatónál.

A Gyermekönkormányzat képviselője - szavazati joggal – részt vesz az intézmény Érdekképviselői Fórumában. A Gyermekönkormányzat működését egy, a Szakmai Egység vezetője által megbízott, szakmai munkakörben foglalkoztatott dolgozó segíti. Az ülésen legalább évente egy alkalommal, előre egyeztetett időpontban részt vesz a gyermekjogi képviselő, aki tájékoztatást ad a gyermekek jogairól, azok érvényesíthetőségéről, valamint az ő elérhetőségéről. A gyermekjogi képviselő előre egyeztetett időpontban fogadóórát tart a gyermekek számára a gyermekotthon helyiségében.

A Szakmai Egységben élők választott képviselői szervezik a gyermekönkormányzati üléseket, dokumentálják az ott elhangzottakat és képviselik az otthonok lakóinak véleményét az ellátásukkal kapcsolatban. Közvetítik ötleteiket, kívánságaikat, kezelik a panaszládát. Kiváló eszköz a gyermekek autonómia-élménye fejlesztésére. Működtetése által a gondozottak kompetencia-érzése, önértékelése gazdagodik.

A demokrácia gyakorlásához szükséges készségek, képességek kialakításának színtere. Megtanulhatók, az érdekképviselő módjai, eszköztárai. Az érdekek összehangolása, konfliktusok kezelése, véleményalkotás, döntés előkészítés, döntés. Alakulhat vitakultúrájuk, meggyőző érvelésük, kompromisszumkészségük. Közreműködnek a Házirend, Napirend elkészítésében, véleményt nyilvánítanak az értékelő rendszerrel kapcsolatban.

Érdekképviselői Fórum:

A gyermekek érdekvédelmének szabályozott fóruma. Az Érdekképviselői

Fórum működésének szabályait a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi intézményekben létrehozott érdekképviseleti fórumok megalakításának és tevékenységének szabályairól szóló igazgatói utasítás tartalmazza.

A gyermek szülője, vagy más törvényes képviselője, valamint a Gyermekönkormányzat és a fiatal felnőtt, továbbá a gyermeknek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviseleti közösség a Házirendben foglaltak szerint írásban panasszal élhet az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében, vagy a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézményi dolgozó kötelezettségzegése esetén, valamint a Gyvt. 136/A. § szerinti iratbetekintés megtagadása kapcsán. Az Intézmény vezetője, illetve az Érdekképviseleti Fórum köteles a panaszt kivizsgálni, és tájékoztatást adni az orvoslás lehetséges módjairól.

Az Érdekképviseleti Fórum szavazati jogú tagjai:

- a Gyermekönkormányzat képviselői,
- az ellátásban részesülő gyermek törvényes képviselője, illetve a fiatal felnőttek képviselői,
- az Intézmény dolgozóinak képviselői,
- az Intézmény fenntartói képviselője.

A gyermekjogi képviselő:

A gyermekjogi képviselő nevét és elérhetőségeit a gondozottak számára jól látható helyen szükséges elhelyezni a Szakmai Egység valamennyi otthonában.

A gyermekjogi képviselő fogadóórájáról, vele való személyes találkozás lehetőségéről minden esetben értesíteni szükséges a gyermekeket.

A gyermekjogi képviselő tapasztalatait megbeszéli – szükség esetén – a Szakmai Egység vezetővel, igazgatóval, gyermekvédelmi gyámmal.

Szükség esetén további intézkedéseket tesz a fenntartónál.

Panasztétel lehetőségei:

Panasz esetén a gyermek vagy szülője szóban, illetve írásban fordulhat a gyermekfelügyelőhöz, nevelőhöz, Szakmai Egység vezetőhöz, intézményvezetőhöz, gyermekjogi képviselőhöz, Gyermekönkormányzathoz, az Intézmény Érdekképviseleti Fórumához, a Gyermekönkormányzathoz, illetve az Intézmény igazgatójához. A panasz kivizsgálását és az arra adott tájékoztatást, ha lehetséges, azonnal meg kell tenni. Amennyiben ez nem lehetséges, 15 napon belül tájékoztatást kell adni az orvoslás lehetséges módjáról.

A panasztétel módjáról szóló tájékoztatásnak, a mindenki által látható gyermekotthoni/lakásotthoni faliújságon kell megjelennie, a kompetens személyek nevével és elérhetőségeivel.

X. MŰKÖDÉSI ÉS PEDAGÓGIAI ALAPELVEK

A lakásotthonban folyó nevelés legfontosabb alapelve, hogy a gyermekek jogai maradéktalanul érvényesüljenek. Lakásotthonaink nevelési programja gyermekközpontú, humanisztikus szemléletre épül. Célunk a gyermekek érdekeinek, védelmének képviselése minden esetben.

Az otthonok alkalmazkodnak a beutalt gondozott gyermekek és fiatal felnőttek szükségleteihez, számukra otthont nyújtó ellátást biztosítanak, szocializációs feladatokat végeznek, a gyermek egészséges fejlődésének biztosítását, gondozását, nevelését és iskoláztatását, utógondozói ellátást a vele megkötött megállapodás szerint hátrányos megkülönböztetés nélkül.

A pedagógiai folyamat egységes követelményrendszerben és nevelési módszerek alkalmazásában megvalósuló céltudatos, tervszerű, komplex, értékemelő tevékenység, amelyben a felnőtt ráhatása révén a fejleszhető fiatal fokozatosan, életkorának megfelelő szinten, társadalmilag értékes és egyénileg is eredményes magatartásformákat valósít meg.

Törekedni kell a gyermek megismerésére, pozitív személyiségjegyek erősítésére pozitív életminták által (pl. meghívott vendégek életútjainak bemutatása), a kölcsönös bizalmon alapuló, őszinte nyílt nevelési légkör kialakítására.

El kell érni a Házi rendben foglalt jogok és kötelezettségek, napirendi elvárások egységes érvényesítését. Biztosítani kell az érdekérvényesítés és a panaszjog lehetőségét.

A lakásotthonok a szolgáltató tevékenysége során együttműködnek a vérszerinti családdal, és elősegítik a gyermek újbóli családba történő visszahelyezését, családba történő nevelkedését.

Szükségszerű, hogy a nevelőmunka folyamatában résztvevők ugyanazon elv alatt ugyanazt értsék a pedagógiai környezetben akkor is, ha eltérő gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek, és különböző szakfeladatot látnak el. Ez segíti elő a szakmai program megvalósítását, a feladat ellátásának egységesítését. A nevelésbe vétel és utógondozói ellátás időtartama alatt a teljes szakmai team közös célja a gondozottak személyiségfejlődésének támogatása.

Ezt a fejlesztő tevékenységet a gyermeki jogok tiszteletben tartásával kell megvalósítani az alábbi *kiemelt alapelvek* szerint:

Következetesség elve

- A megfelelő empátia és tolerancia mellett szükséges a megfelelő szabályok és szabályzók kialakítása.
- Ezek megfogalmazása során tekintetbe kell venni a gondozottak fizikai, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlettségét.

- Megbízható, következetes, kiegyensúlyozott nevelői attitűd lehet garanciája a szabályok megértésének és elfogadásának.
- A szabályokat a Házirend és a Napirend megértése és elfogadása után kell betartani.
- A cél az, hogy a szabályok, normák, elvárások magától értetődővé váljanak, interiorizálódjanak.

Rendszerszemlélet elve

- A pedagógiai folyamat hatásmechanizmusai egymásra épülve, egymást kiegészítve hassanak.
- Meghatározó szereplők: szakmai egység vezető, nevelők, gyermekvédelmi asszisztensek, gyermekfelügyelők, fejlesztő pedagógusok, pszichológusok.
- A pedagógiai folyamatot segítő a személyiségformálás folyamatának rendszerében hatást váltanak ki, amely nemcsak átsugárzik, hanem vissza is hat és változást eredményez. A rendszerben minden működés eredményessége befolyásolja a rendszer más részeinek hatékonyságát. Az elégtelen működés megváltoztatásához fontos az ellenőrzés, az információk cseréje és a hatékonyságot segítő visszacsatolás. A cél az, hogy a Szakmai Egység vezető az irányítása alá tartozó szakemberekkel olyan információs rendszert működtessen, ami a gondozottak érdekében meghozandó döntéseket segíti. Garanciális eleme az egyéni gondozási-nevelési tervekben megjelölt, diagnosztikus adatok alapján kiválasztott fejlesztési módszerek, határidők, felelősök tervezése.

A lehető legkorábbi beavatkozás elve

- Fontos a problémák korai felismerése, definiálása. Ennek feltétele, hogy a szakemberek megfelelő szakmai felkészültséggel, felelősséggel kompetens döntéseket hozzanak. Legkorábban diagnosztizálják, felismerjék a problémát. Jól működő szakmai kommunikációval segítség a nevelési célok megvalósítását.

Prevenció elve

- A pozitív pedagógiai programok megelőzik a magatartászavarok, káros szokások, szenvedélyek kialakulását.
- Az elhelyezési javaslatnál szükséges figyelembe venni az egyes településekhez tartozó ártalmakat (pl. droghoz jutás lehetősége, bevásárlóközpontok, stb.).

Szociális biztonság elve

- Az otthont nyújtó ellátás keretében, a fiziológiai szükségletek kielégítésén túl, érzelmi biztonságot és kiszámíthatóságot kell nyújtani a szakellátás keretében elhelyezett gyermeknek és fiatal felnőttek számára.

Korrekción elve

- A kialakult problémás helyzetek káros következményeinek enyhítése. A személyiség egészére kell hatnia tudatosan, tervszerűen.

Komplexitás elve

- Fontos a kiemelt feladatok meghatározása, a végrehajtásért felelősök megnevezése, a tevékenységek összehangolása, az együttműködők kompetenciájának meghatározása.

Fokozatosság elve

- A gondozási, nevelési folyamatban csak fokozatosan sajátíthatjuk el a társadalmi normákat, értékeket. A folyamatok alapja a szükségleteknek megfelelő ellátás biztosítása, egyénre szabott pedagógiai módszerek alkalmazásával, lépésről-lépésre.

További betartandó alapelvek

- Egyéni bánásmód elve, egyenlő bánásmód követelménye.
- A személyiség tisztelete.
- Hátrányos megkülönböztetés tilalma.
- Máság tolerálása.
- Az otthonosság megteremtésének elve.
- Demokratizmus elve.
- Nyitottság elve.
- Csoportfolyamatok nyomon követésének elve.
- Empátia.
- Pedagógiai tapintat.

XI. NEVELÉSI CÉLOK

Hosszú távú célok

A lakásotthonokban elsődleges cél, hogy a Gyvt.-ben megfogalmazott gyermeki jogok maradéktalanul érvényesüljenek. A lakásotthon olyan nevelési szintér, amely alapvető elemekben tér el egy harmonikusan működő, hagyományos családtól.

A teljes körű ellátás biztosításán túl, a gyermekek személyiségfejlesztése a cél, olyan eszközkészlet biztosításával, mely hozzásegíti a gyermekeket ahhoz, hogy nagyobb eséllyel boldoguljanak az Intézmény elhagyása után. cél továbbá, hogy a gyermekek stabil, a társadalom által elfogadott normarendszerbe illeszkedő értékrendet ismerhessenek meg. A gondozás és nevelés során nagy hangsúlyt fektet a kornak és képességeknek megfelelő mértékű testi, érzelmi és mentális fejlesztésre.

Rövid távú célok

A rövid távú célkitűzések oly módon alakulnak, hogy az imént leírtak megvalósulása lehetővé váljon. Minden gyermeknél más módon és más léptékben

történik mindez, hiszen a problémahelyzetek minden esetben különbözőek, a gyerekek személyiség típusa, más és más megoldási alternatívát kíván.

Általánosságban azonban elmondható, hogy több apróbb építőközből, fokozatosan kinél lassabb, kinél lendületesebb ütemben épül majd fel az egész. A lényeg a folyamatos fejlődés.

Ennek tekintetében többek között a következő területeken folyik a munka: önismeret fejlesztés, magatartási problémák mérséklése és korrekciója, normarendszer, értékrend, a közösségi értékek (természeti, szellemi, kulturális) védelme, kommunikáció, társas viselkedés szabályai, távlati célok kijelölése, előre tervezés képessége, feladat és felelősségtudat, feladattartás fejlesztése, kölcsönös segítségnyújtás iránti szükséglet kialakítása, érdeklődési kör szélesítése, önálló életvitelhez szükséges technikai ismeretek elsajátítása, stb.

XII. FELADATOK

1. A gyermek fogadása

A gyermek lakásotthonba való tényleges megérkezése kiemelt jelentőségű, hiszen ez jelenti számára az imprinting – bevéődés – alapélményét, az első benyomást arról, hogy immár ő maga is részese az adott közösségnek, otthonnak. Ennek érdekében legyenek jelen az ott élő gyermekek - lehetőség szerint minél többen - a gyermek gyermekvédelmi gyámja, a nevelő, a gyermek mentora, illetve a munkatársak közül, akinek erre lehetősége van. Továbbá fontos szakmai ajánlás az, hogy a gyermek a volt gondozási helyéről egy számára fontos személy kísérje, biztosítva a leválás és átgondozás folyamatának zökkenőmentességét.

- A „Várunk rád” élménnyel való fogadás azt jelenti, hogy a lakásotthon munkatársai, gyermekei közösen sült süteménnyel, teával várják az új társukat és kísérőjét.
- A kötetlen és oldott hangulatú beszélgetést követően a gyermek leendő szobájában a mentorral és a nevelővel átnézik a ruha- és iratjegyzéket, amennyiben rendelkezik a gyermek ezzel, a mentor segíti a gyermeket a kipakolásban.
- A kísérőtől való elbúcsúzást követően a gyermek a többi társával együtt egy rövid közös sétát tesz a lakásotthon környékén, ahol megmutatjuk neki a legfontosabb helyeket (bolt, iskola, posta, park, játszótér, stb.). Ennek célja egyrészt, hogy a gyermek első pillanattól egy közösség tagjaként érezhesse magát, másrészt, hogy az esetleges irreális ideái a bezártságról, elszigetelődésről a lehető leghamarabb megszűnjenek.
- A megérkezés első napján sor kerül a többi gyermekkel közösen egy étkezésre, ahol lehetősége nyílik megismerni társait, egyszerűbb ismerkedős játékkal a nevelő, mentor, pszichológus, munkatársak részvételével.

Ha a gyermek távolléte a három hónapot meghaladja, a távollét idejére a gondozási helyen – ideiglenes hatállyal vagy nevelésbe vétel elrendelésével egyidejűleg, ideiglenes gondozási hely kijelölésével – más gyermek helyezhető el.

Az adaptációs időszak

Mivel a gyermek lakásotthonba kerülését determinálja a Bizottság vizsgálatának eredménye és véleménye, a bekerülés első időszakában alapvetően két fő szakmai szempontot szükséges szem előtt tartani.

Egyrészt az új környezetbe kerülés következtében a gyermekben lejátszódó pszichés folyamatok megértése. Általánosan minden gyermek esetében beszélhetünk személy és tárgyvesztésről, kerüljön be akár családi, akár egy másik intézményi környezetből, hisz egy számára fontos személyt, instrumentális környezetet, megszokott életmódot elveszít. Ezért nagyon fontos a gondozó és a szakszemélyzet felkészítése, hogy az ebből fakadó reakciókat megfelelően értelmezni és kezelni tudják, valamint hatékony, támogató segítséget nyújtsanak a gyermeknek.

Másrészt nem csupán a gyermeknek kell megismerkednie az új környezet nyújtotta lehetőségekkel, hanem az őt körülvevő szakembereknek szükséges megismernie az ő képességeit, adottságait, hogy általa tervezhetővé váljon a hatékony, mind intellektuális, mind érzelmi szinten megfelelő fejlesztési lehetőséget biztosító individualizált egyéni gondozási-nevelési program kialakítása.

Az adaptációs időszak folyamatát facilitálja a lakásotthon életrendjének sajátos, a gyermek igényeihez igazodó, kevésbé formális megismerése és elfogadása. Ennek több formája, illetve ezek kombinációja lehetséges.

- A bekerülést követő néhány nap elteltével egy közös étkezést követően megkérjük a bekerült gyermeket arra, hogy mondja el, szerinte milyen alapvető szabályok, életrend működik az otthonban. Az elképzeléseire adott reflexió hatására a gyermek számára körvonalozódnak az együttélési normák, az írott és íratlan szabályrendszer, amelyek interiorizációja ezáltal a gyermek számára természetessé válik.
- A többi gyermek közösen, a saját értelmezésében mondja el a bekerülő gyermek számára a legfontosabb életrendi normákat, aki erre reflektálhat. A munkatársak (nevelő, mentor) részvételével, irányított beszélgetés keretében tisztázzák az esetleges félreértéseket, és ez által válik a gyermek számára elfogadhatóvá, ismertté a szabályrendszer.

A mentor rendszer

Az adaptációs időszak másik fontos szakmai feladata, a mentor-rendszer működtetése révén válik igazán a gyermek részesévé annak a folyamatnak, ami a beilleszkedést, az ön- és társselfogadást serkentheti, optimalizálhatja.

A mentor feladatai, tevékenysége:

- A mentor és a gyermek közötti kapcsolat mélyítése szempontjából fontosak

- a közös programok, mint az orvoshoz való elkísérés, közös vásárlás, hivatalos ügyek intézése, szülői értekezleten való részvétel.
- A mentor és mentoráltjai (2-3 gyermek) együtt saját, egyénileg szervezett élményprogramokon vehetnek részt, illetve a lakásotthoni közös élményprogramon a mentor különös figyelmet fordít saját mentoráltjaira, velük együtt éli át a számukra fontos élményeket.
  - Tanulásban vagy értelmileg akadályozott gyermek esetén a mentor fokozott figyelemmel kíséri fejlesztését, fejlődését („kis lépések-nagy örömök” elve alapján), kapcsolatot tart azon külső intézményekkel, amelyek biztosítják az előírt fejlesztést.
  - Tartós beteg gyermek esetén fokozottan figyelemmel kíséri egészségügyi állapotát, szoros kooperációban az egészségügyi ellátórendszer tagjaival, akikkel rendszeresen konzultál. A gyermek számára a szükség szerinti kezeléseket – pl. állandó gyógyszerelés – a gyermek aktív részvételét – életkori szintjének figyelembevételével - szorgalmazva biztosítja, mindennapi életébe beépítve azt. Ennek eredményeképpen, hogy a gyermek megtapasztalja és megtanulja az önálló kontroll gyakorlását betegségének kezelése fölött, csökken a kiszolgáltatottság érzete, elfogadhatóvá válik önmagával szemben, énképbe integrálja problémáját, ezáltal csökken a betegségtudata.
  - A mentor és a gyermek közösen vezeti az élettörténeti könyvet, amelyben a gyermek élményei, lakásotthoni életének fontosabb pozitív történései, az átélt és megoldott krízishelyzetek, valamint a fényképek, a gyermek számára fontos dokumentumok (levelek, meghívók stb.) kapnak helyet. A naplót a gyermek bármikor olvashatja és ő maga is írhat bele, de alapvetően ezt a dokumentációt a mentor vezeti.
  - Az adaptációs időszakban a mentor mellett a lakásotthonban nevelője, pszichológusa, fejlesztő pedagógusa is kiemelt figyelmet szentel a gyermek beilleszkedésének elősegítésére.
  - Szükség szerint megvizsgálják a gyermek kapcsolatrendszerét.
  - Meghatározzák a fejlesztés-támogatás területeit.

2. A gyermek távozása

- Hazagondozás lehetősége esetén a lakásotthon hozzájárul a gyermek és családja kapcsolatának erősítéséhez.
- A testvérek közötti kapcsolat erősítéséhez, az előírt kapcsolattartáson felül a telefonos és az internetes kapcsolattartás lehetőségének biztosításával nyújt támogatást.
- Gondozási hely változása esetén, a lakásotthon kiemelt feladata a gyermek felkészítése a változásra, az új gondozási hely elfogadására, motiválás a konfliktusmentes beilleszkedésre.

3. Gondozás, nevelés

Cél: a gondozott gyermekek testileg, értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg koruknak és képességeinek megfelelően fejlődjenek, személyiségük a lehető legteljesebb módon kibontakozzék, és képessé váljanak a vérszerinti családjukba való visszailleszkedésre, vagy az önálló életvitelre.

Esetleges fogyatékoság, betegség esetén az emberi méltóságot biztosító, képességekhez igazodó és az azokat kibontakoztató gondozást, nevelést kell biztosítani.

- A folyamatban kapcsolódási pontokat kell keresni az elhelyezés előtt az érintett szakemberekkel, a gyermeket nevelőkkel, a szülőkkel.
- Meg kell történnie a személyiségállapot felmérésének, ennek alakulását folyamatosan figyelemmel kell kísérni.
- Nagy hangsúly helyeződik az egészséges étkeztetésre, a megfelelő fehérje és vitaminbevitelre, szűrővizsgálatokon való megjelenésre. Krónikus betegség esetén az esetleges diéta betartására, terápia biztosítására.
- Az "intézményi lét" az állandó mások által szabályozott és másoktól függő életforma már önmagában is pszichés zavarokat okozhat. Ezen ártalmak megelőzése céljából a lehető legnagyobb önállóságot kell biztosítani. A gyermek a sorsát érintő kérdésekben kerüljön döntési helyzetbe, amennyiben erre személyisége alkalmas.
- A lelki gondozás legáltalánosabb megjelenési formája a bánásmód, melynek a türelemben, következetes példamutatásban, biztonságot nyújtó szeretetben kell megjelennie. Amennyiben szükséges terápiás és korrekciós lehetőségeket kell biztosítani a lelki sérülések gyógyításához.
- A higiénés szokások kialakítása nem csupán gondozási, hanem nevelési folyamat is, melynek egyik célja az ápolt külsővel elért kedvező benyomás.
- Fontos elkerülni az unalom és a hiábavalóság érzésének kialakulását. Ennek érdekében ösztönözni kell a gyermeket az önellátásra, az örömet és eredményt adó tevékenységre. Arra kell törekedni, hogy minden gondozott gyermek az általános állapotának megfelelő, legmagasabb szintű lehetőségek között választhasson, és valóban találja meg örömét a tevékenységben.
- Kiemelten fontos terület a vérszerinti családba való visszakerülésre való felkészítés, a látogatások előtt és után szerzett benyomások, élmények feldolgozása.
- Tapasztalatokhoz, ismeretekhez kell juttatni a gyermekeket a gazdálkodás területén. Be kell őket avatni a napi bevásárlásokba, háztartásvezetésbe. Irányítani kell a ruhapénz és zsebpénz elköltését addig, amíg értékrendjük ki nem alakul.
- Biztosítani kell a szabad vallásgyakorlást.

4. Oktatás

Cél: a tanulás értéként való elfogadása.

- A tankötelezettségnek és a gyermek képességeinek megfelelő iskoláztatás alapvető feladat.
- A tanulmányi nehézségek, lemaradások megszüntetéséhez, és a sajátos nevelési igényűek oktatásához minden segítséget biztosítani kell. Egyéni fejlesztő foglalkozásokkal, korrepetálásokkal, szükség esetén szakemberek segítségének igénybevételével (gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus).
- Lényeges feladat az iskolai pedagógusokkal való rendszeres kapcsolattartás, mert a pedagógiai stratégiák és módszerek egyeztetése megkönnyíti a nehézségek leküzdését.
- Kiemelten kell kezelni a pályaaorientáció folyamatát. Ennek keretében erősíteni kell a szakmatanulást, a középfokú és felsőfokú képzettség megszerzését. Lehetőséget kell adni a tehetségek kibontakoztatására. Ennek céljára részben felhasználható a gyermek vagyona (pl. hangszervásárlás, számítógép vásárlás stb.).
- A munkaügyi központok által szervezett tanfolyam jellegű szakmai képzések lehetővé teszik a munkaerő-kereslethez való alkalmazkodást. Alapot adnak a többszöri szakmaváltáshoz. Rá kell mutatni a folyamatos önképzés, nyitottság jelentőségére.
- A legnagyobb nehézséget jelenti ezen a területen, hogy sok gyermekből hiányzik a tanulás szükségességének belátása, az érdeklődés és a céltudatosság. A tanulás szempontjából lényeges tulajdonságok nem alakultak ki a gyermekben, ezért sok esetben egyéni tanulási módszerekkel érhetünk el eredményt.
- Az oktatási folyamat aktív segítői a gyermekfelügyelők is, hiszen a rendszeresség, ésszerű időbeosztás, célszerű fűzet vezetési szokások elsajátítását ők is felügyelhetik.
- Gyakran akadályozó tényező a tanulási célok tisztázatlansága, a korábbi ismeretek hiánya, az akaraterő hiánya, a szorongások és a pszichés stabilitás hiánya. A fejlesztő pedagógus mindezen nehézségek leküzdésére segítséget nyújt.

5. Családi kötelek erősítése, támogatása

Cél: a családdal való kapcsolattartás erősítése, a családba való visszakerülés előmozdítása.

A jogszabályok értelmében, a szakellátásban tevékenykedő szakemberek kiemelt feladata a gyermek vérszerinti családjába való visszagondozása. Az otthonban dolgozó szakemberek és az alapellátás szakembereinek szoros együttműködése szükséges a gyermek és a vérszerinti család kapcsolatának megerősítésében, ideális

esetben a hazagondozásban.

6. Szabadidős és kulturális tevékenység

Cél: a létfenntartó tevékenységek során elhasznált energiák pótlása. Az örömszerzés, a jó lelki kondíció megteremtése, megőrzése.

- Fontos felhívni a gyermekek figyelmét a hasznos, haszontalan és káros időtöltések következményeire. A "szabadidő fogyasztás" és a "szabadidő-kultúra" közötti különbségekre (játékautomata, válogatás nélküli tévézés, videózás - igényes szórakozás - művelődés, sport).
- A tervezett és szervezett programokon való részvételt szorgalmazni kell, mint könyvtárlátogatást, színházi élmények szerzését, természetjárást és kirándulásokat. Kiemelkedő szerepe van az együttes élménynek, kellemes emlékeknek.
- Ki kell használni a sport pozitív személyiségformáló erejét - lakásotthonok közötti bajnokságok és rendezvények során.

7. Felkészülés a jövő családi szerepekre

Cél: a családi életből adódó örömök, pozitív érzelmek felismerése. A felelősségérzés kialakítása.

- A családjuktól távol élő gyermekek számára nehezen pótolható, körvonalazható a családban élés pozitív mintaadó kerete. A családban kapott biztonság, gondoskodás, szeretet, elfogadás élménye számukra ritkán adatik meg, ezért fontos feladat, a lakásotthonban a családi légkör, hangulat megteremtése.
- Gyakoroltatni kell szituációs játékokban a családi konfliktuskezelések módjait. Fel kell tárnai ezek okait; az egymás iránti türelem, megértés, odafigyelés hiányát, az önzés és az érzelmi elhanyagolás problémáit.
- Fel kell ismerni a rossz, esetleg veszélyeztető családi légkör okait. Meg kell tanítani a tudatos kiútkeresést.
- A családi szerepek megtanulására, gyakorlására lehetőségeket kell teremteni.

8. Szexuális életre nevelés

Cél: a harmonikus társas kapcsolatokra való képesség kialakítása.

- A szerelem a fiatalok fontos, egész személyiségét igénybe vevő élménye.
- Fontos, hogy megéljék a kapcsolatok fajtáit. Szorongások, gátlások nélkül kezdeményezzenek, de ne rombolják szét durvasággal a kapcsolatteremtés varázsát.

- Tudják, hogy tartalmas, gazdagító partnerkapcsolat kialakításának feltételei vannak; önkéntesség, egyenrangúság, egymásra ügyelés, alkalmazkodás, felelősség.
- Törekedjenek a harmonikus együttlétre, bizalomra, őszinteségre, megbocsátásra, a kapcsolat megszakításának kulturált formáira. Legyenek tisztában a felelőtlenül váltogatott partnerkapcsolatok káros hatásaival (elsekélyesedés, felszínesség, érzelmi elsivárosodás, szexuális úton terjedő betegségek).
- Tudják megfogalmazni, hogy mit várnak és mit kapnak a testi szerelmben (érzelmi biztonság, feloldódás, öröm, stb.)
- Tudják megfogalmazni, hogy mennyire tehető nyilvánossá a nemiség (intimitás, szemérem szerepe).
- A túlságosan korán megkezdett szexuális élet veszélyeire való figyelemfelhívás.
- Ismerjék a fogamzásgátlás módszereit.
- Hangsúlyozni kell a védekezés fontosságát, különös tekintettel a fertőző betegségek elkerülésére.
- A témával kapcsolatos beszélgetések, módszerek pedagógiai tapintatot igényelnek, és bizalmat feltételeznek.

9. Az egészségkárosító szokások, szenvedélyek megelőzése, illetve gyógyításuk

Cél: az egészségmegőrzés igényének felkeltése.

- Egyre súlyosabb gond a társadalomban, így a lakásotthonokban is az egyre fiatalabb korban megjelenő és terjedő alkohol, kábítószer fogyasztás. A dohányzás szinte kivétel nélkül minden korosztályban jellemző, már az általános iskola alsó tagozatában is.
- Külső segítség igénybe vétele, főleg a megelőzés területén (pl. Névtelen Alkoholisták Ifjúsági Egyesülete, egyéb civil kezdeményezések).
- Az ismeretekre alapozott elutasító motivációk, viselkedésformák kiépítését, a lelki egészség, a belső stabilitás, autonómia, harmonikus társas kapcsolatok alakulása fontos tényező. Megértő és segítő környezet megteremtése a cél.
- A fejlődő szervezet különös veszélyeztetettségére folyamatosan fel kell hívni a figyelmet.
- Fontos felhívni a figyelmet a rászakás következményeire; a testi-lelki-társas egyensúly, és az egészség felbomlására. A lakásotthonok dolgozói maguk is tanulják a tünetek felismerését, a segítségnyújtók körét, az azonnali és hathatós intézkedések módját, kiemelten és fokozott figyelemmel övezik a probléma megelőzését a nevelési gondozási folyamatban.
- A lakásotthon dolgozói tudatosítják a szociális és egészségügyi intézkedések lépéseit, az esetleges rehabilitáció lehetőségeit és a

problémát övező jogi kereteket.

10. Utógondozói ellátás

Cél: a fiatal felnőttek segítése az önálló életkezdésig.

- Az ellátást a fiatal felnőtt kérelmére, céljának megfelelően, szükségleteihez igazítva a Szakmai Egység mindegyik lakásotthona biztosítja. A fiatal felnőtt, utógondozójával együttműködve törekszik arra, hogy megjelölt célját elérje, ehhez minden segítséget megkap.
- Tisztázzák a vágyakat, célokat, reális lehetőségeket.
- Az otthonteremtési támogatás felhasználását irányítják.
- Biztos, segítő, támogató háttérrel adnak az önálló életkezdésig.

11. Gyermekönkormányzat működtetése

Cél: a gondozottak vélemény nyilvánítására, panaszjogának érvényesítésére megfelelő fórum megteremtése.

- A Gyermekönkormányzat a demokrácia gyakorlásához szükséges készségek, képességek kialakulásának színtere, melyet a jogszabályi előírásoknak megfelelően alakítanak meg.
- Fontos, hogy megtanulják az érdekképviselőt módját, eszköztárát.
- Tudjanak különböző szintű érdekeket összehangolni, konfliktusokat kezelni, véleményt alkotni, döntést előkészíteni, majd dönteni.
- Alakuljon vitakultúrájuk, meggyőző érvelésük, kompromisszumképességük.
- Véleményezik a lakásotthon működését.
- Közreműködnek a Házirend, Napirend kialakításában.
- Véleményt nyilvánítanak a jutalmazás és büntetés eseteiben.
- Közvetítik társaik véleményét, panaszát.

12. Integrált nevelés

Cél: a különleges ellátási szükségletű gyermekek problémáinak megértése, elfogadása megoldási stratégiák kidolgozása.

Az otthonokban elhelyezett gyermekek neveltségi, fejlettségi szintje, személyiség állapota normál szükségletű gyermekek esetében is eltérő. Az integrált nevelés keretein belül, a Bizottság véleménye alapján, lehetőség adódik a különleges, illetve speciális szükségletű gyermekek és a normál szükségletű gyermekek együtt

nevelkedésére.

a) Különleges ellátási szükségletű gyermekek (az integrált lakásotthonokban: Bernecebaráti, Kémence, Vác)

- A gyermekotthoni egységben a szakemberek felelőssége az elfogadó, tapintatos pedagógiai környezet megteremtése, amelyben ismerik az elhelyezésre kerülő, különleges ellátási szükségletű gyermekek betegségének tüneteit, az alkalmazandó terápiát. A tartósan beteg gyermekeknek biztosítják a szükséges diétát, a gyógyszeres kezelést betartják, és mindenben együttműködnek az egészségügyi gondozó intézménnyel.
- A különleges ellátási szükségletű fogyatékos gyermekek esetében a hangsúlyt a meglévő hátrányok leküzdésére kell helyezni a fejlesztő terápiás folyamatokban. Különös figyelmet kell fordítani a tanulási képességet vizsgáló szakértői véleményekben megállapított részképesség zavarok korrekciójának segítésére, és gondoskodni kell a szakértői vélemények határidőben történő felülvizsgálatáról.
- Testi vagy érzékszervi fogyatékoság esetében a társintézményekkel történő együttműködés kiemelt fontosságú, különös tekintettel a lehetséges rehabilitációra.
- Az egyéni gondozási-nevelési tervekben meg kell fogalmazni a személyiségformálásban kitűzött célokat, feladatokat, meg kell jelölni a határidőket és a felelősöket.

b) Speciális szükségletű gyermekek (az integrált lakásotthonokban: Bernecebaráti, Kémence)

- Az Intézmény speciális segítségre szoruló integráltan nevelhető gyermekek esetében - a 12. életévük, illetve kivételesen indokolt esetben a 10. életévük betöltése után a lakásotthoni csoportban a gyermekek szükségleteihez igazodó speciális ellátást biztosít.
- Az egyéni gondozási-nevelési tervekben meghatározott szocializációs, reszocializációs, habilitációs és rehabilitációs folyamatban kell elérni a konstruktív életvezetésre való képességet.
- A rövid ideig tartó, intenzív, sérülés-specifikus gondozás célja, a gyermek minél gyorsabb visszahelyezhetősége eredeti gondozási helyére, vagy vérszerinti családjába.
- Fontos szempont az ellátás megkezdése előtt a szakmai párbeszéd mellett, hogy a gyermekek teljes körű tájékoztatást, felvilágosítást kapjanak a személyiségállapotuknak megfelelően a rájuk váró változásokról, a várható nehézségekről, küzdelmekről, eredményekről.

A segítő terápiás folyamat feladata:

- pontos diagnózis készítése,
- képességek, adottságok és a személyiség megismerése,

- az adaptációs időszak fokozott segítése,
- a teljes körű ellátásra, terápiára, kapcsolattartásra készült tervek végrehajtása, értékelése, esetleges korrekciója,
- ha szükséges, egyéni napirend készítése és betartása,
- intenzív családgondozás, illetve visszagondozás.

Az integráltan nevelt gyermekek esetében kiemelten fontos az egyéni segítő beszélgetés módszerének alkalmazása és a terápiás jellegű csoportos foglalkozásokon való részvétel lehetőségének biztosítása az otthonokban dolgozó szakemberek és külső szakemberek irányításával.

13. Különleges ellátási szükségletű gyerekeket fogadó lakásotthon, Penc

A Penci Lakásotthon tartós beteg, illetve fogyatékkal élő gyerekeket fogad. Az otthonok feladata a teljes körű ellátás, valamint a rehabilitáció és rehabilitáció azon gyerekek esetében, akik állapota nem indokolja a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szocvtv.) hatálya alá tartozó fogyatékos személyek, otthonában való elhelyezést, vagy az elhelyezés férőhely hiányában nem lehetséges.

Nem helyezhető el az otthonban életkora miatt különleges ellátási igényű gyermek.

A Penci Lakásotthon fogadja:

A H90 - H91 BNO kód alatt soroltak közül:

- valamennyi hallásvesztésben,
- illetve süketnémaságban szenvedő gyermeket.

Nem fogad az otthon mozgásszervi fogyatékossgal élő gyermeket. (BNO Z891- M625). Korlátozottan fogadóképes a BNO H54-542 kód alatt soroltak vonatkozásában (látás-sérültek), a BNO E10-E109 (diabétes) valamint a BNO Q20-I528 kódok alatt sorolt krónikus betegségben szenvedők közül az otthon fogadja mindazokat, akik számára - orvosi szakvélemény alapján - az otthonápolás, gondozás biztosítható.

Mivel Penc községben csak háziorvosi (alap) ellátás biztosított a szakorvosi ellátáshoz az otthon lakói Vácon juthatnak. Ugyanitt biztosított a sajátos igényeknek megfelelő iskolai oktatás, illetve szükség esetén az egyéb (egészségügyi, gyógypedagógiai, pszichológiai) ellátás. A Szakmai Egység fejlesztő pedagógusa, valamint pszichológusa - külön fejlesztési terv alapján - a felmért igényeknek megfelelően tervezi és végzi e gyerekek egyéni és csoportos fejlesztését. Szükség esetén javaslatot tesz az egyéb ellátáshoz való jutáshoz.

A segítő terápiás folyamat feladatai:

- állapotfeltárás (korábbi diagnózisok ismeretében),
- képességek, adottságok és a személyiség megismerése,
- az adaptációs időszak fokozott segítése,
- a teljes körű ellátásra, fejlesztésre, terápiára, kapcsolattartásra készült tervek végrehajtása, értékelése, esetleg korrekciója,
- ha szükséges, egyéni napirend készítése és betartása,
- intenzív családgondozás.

A különleges ellátási igényű gyermekek nevelésének sajátosságai a Penci Lakásotthonban.

A csak különleges ellátási igényű gyermekeket befogadó otthon fokozott figyelmet fordít a következőkre:

- Készségek és képességek megőrzésére, fenntartására, fejlesztésére (kiemelt szerepet kap a fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus tevékenysége).
- Alkalmazni kell a konduktív pedagógiai módszereit (Valamennyi akadályozottság tekintetében úgy, hogy a lakásotthoni ellátás alapelveit szem előtt tartva, a gondozók a gyermeket képességei figyelembe vételével vezetik be a napi tevékenységckbe. Az elsajátított ismereteket a megerősítő kondicionálással rögzítik készséggé.).
- Fokozott figyelemmel kísérjük az otthonon kívüli tevékenységeket: a kísérést, a „mentori”, támogató szemlélet jellemzi a szélesebb körben értelmezett szociális közegbe (társadalomba) történő integráció elősegítése érdekében.
- Az otthon programjainak tervezése, szervezése során fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a programok során a gyerekeknek lehetősége nyíljon „normál” gondozási igényű gyermekekkel közösen részt venni azokon, illetve a programok az ellátott gyerekek estében fejlesztő, korrekciós jelleggel is bírjanak.
- Az otthon valamennyi munkatársa, a gyerekekkel közösen kialakított fejlesztési program alapján segíti a feladatok megvalósítását, visszajelez a fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus felé, szükség estén korrigálva a programot.
- Az otthon rendelkezésére állnak a csoportos és egyéni foglalkozásokhoz szükséges eszközök.
- A hatékony ellátás érdekében szoros szakmai együttműködést kell biztosítani a Cházár András Többcélú Intézménnyel (a napi ellátás, szakmai konzultációk, képzések, továbbképzések szintjén egyaránt) elsősorban iskoláskorúak tekintetében.
- A különleges ellátási igényű gyerekek részére a Cházár András Többcélú Intézménnyel történő együttműködés keretében biztosítani kell az iskola programjain való részvételt.

14. Engedély nélküli eltávozás

A szakemberek akkor tehetik a legtöbbet az engedély nélküli eltávozások megelőzése érdekében, ha a gondozás, nevelés elemei az otthon megtartó erejét erősítik, biztonságot sugárzó mentor és mentorált kapcsolatok működnek. Vonzó legyen az otthonosság, érzelmi és egzisztenciális biztonság. Fontos a gyerek kapcsolatrendszerének feltérképezése, biztos ismerete. A szakemberek közötti információáramlás gyors és pontos legyen.

Cél: az eltűnt gyermekek a lehető leghamarabb, legbiztonságosabb körülmények között visszakérüljenek gondozási helyeikre.

- Ha a gyermekek engedély nélkül eltávoztak, vagy az előírt időpontban nem tértek vissza lakásotthonba, a megkísérlik felkutatni a tartózkodási helyüket.
- Ha az eltűnt gyermekek 14 éven alúiak, vagy betegek, ill. fogyatékoságuk miatt magukról gondoskodni nem tudnak, haladéktalanul egyéb esetben 24 órán belül meg kell keresni az illetékes rendőri szervet az eltűntek felkutatása érdekében. Ez az otthonban szolgálatot ellátó kolléga feladata.
- 14 év alatti gyermek eltűnéséről, illetve csoportos engedély nélküli eltávozás esetén rendkívüli esemény jelentése keretében értesíteni kell az Intézmény vezetőjét.
- Közölni kell a személyi adatokat, személyleírást az azonosításra alkalmas jellegzetességeket (pl. sebhely, műtéti heg, tetoválás, anyajegy, beszédhiba, stb.) a viselt ruházatot, az eltűnés körülményeit, a vélt feltalálási helyeket, az azonosításra alkalmas fénykép átadásával. Értesíteni kell a gyerekvédelmi gyámot.
- Megkerülés esetén értesíteni kell az illetékes rendőri szervet, és a gyerekvédelmi gyámot.
- A rendőrség által megtalált gyermekek lakásotthonba történő szállítását a gondozási hely szervezi meg, egyeztetve a gyerekvédelmi gyámmal.
- A lakásotthonba visszakérült gyermekekkel, a nevelő (annak távollétében a gyermekfelügyelő) egyéni beszélgetés keretében feltárja az eltűnés okát, körülményeit, az eltűnés alatti történéseket, a tartózkodási helyet és a megélhetés forrásait. A feltáró beszélgetésről feljegyzést kell készíteni, és ha az elmondottak alapján szükséges, akkor intézkedéseket kell kezdeményezni.

15. A konstruktív szakmai együttműködés

Cél: a professzionális szakmai tevékenység a gyermekek sorsrendezése érdekében.

- Fontos a közös ügyek, célok meghatározása (hatóságokkal, szakszolgálattal, társszervezetekkel stb.)
- Kiemelten kell kezelni a korrekt információ átadást, a kölcsönös

tájékoztatást.

- A közös meghatározott cél elérése megköveteli a szakemberek egymás iránti nagyfokú tiszteletét, a más szakmák értékeinek és teljesítményeinek elismerését, a szakmai kompetenciák tiszteletben tartását.
- Szorgalmazni kell a közös esetelemzéseket és továbbképzések lehetőségét.

16. Titoktartási kötelezettség

Cél: a gyermek személyéről, személyiségéről, körülményiről adatokat tartalmazó dokumentumok a Gyvt. adatkezelésre vonatkozó szabályainak megfelelően kerüljenek vezetésre. A titoktartási kötelezettség kiterjed mind a szóban vagy írásban közölt, illetőleg a vizsgálati eredmények révén birtokba jutott, mind pedig az ezekből kikövetkeztethető adatokra.

- Az adatok nem juthatnak illetéktelenek tudomására.
- A dokumentáció őrzése és megsemmisítése valamint az adatok tárolása és továbbítása tekintetében a vonatkozó jogszabályok alapján a lehető legnagyobb körültekintéssel kell eljárni. Titoktartási kötelezettség terheli a lakásotthonok dolgozóit akkor is, ha az Intézménnyel fennálló közalkalmazotti jogviszonyuk bármilyen okból megszűnik.
- Más személyektől a gyermekre vonatkozóan kapott értesülések a gyermekkel csak akkor közölhetők, ha az információt adó személy ehhez egyértelműen beleegyezését adta és az nem zavarja meg a gondozás-nevelés vagy a terápiás folyamatát, kivéve, ha az új információk épp e folyamat megváltoztatását teszik szükségessé.

17. A gyermek feladatai nevelői segítséggel

- A Házi rend, Napirend megismerése és betartása.
- Az iskolai kötelezettségek teljesítése.
- A képességeknek, készségeknek megfelelő programokon való részvétel.
- Valamennyi (önkiszolgáló) háztartási, ház körüli munkában való részvétel.
- A zsebpénzzel való felelősségteljes gazdálkodás.

A konkrét feladatmeghatározás célja, az önálló felnőtt életre való felkészítés, a családi típusú, illetve tágabban értelmezett közösségi szocializáció megalapozása.

XIII. MÓDSZEREK

1. Egyéni és csoportos segítő beszélgetés

Az integráltan nevelt gyermekek esetében kiemelten fontos az egyéni segítő

beszélgetés módszerének alkalmazása és a terápiás jellegű csoportos foglalkozásokon való részvétel lehetőségének biztosítása az otthonokban dolgozó szakemberek és külső szakemberek irányításával.

2. Differenciálás

Gazdag tevékenységrendszer jelent az Intézmény programjában, amely lehetővé teszi az egyéni fejlesztést. Alapgondolata az elfogadás, mely lehetővé teszi, hogy minden gyermek önmaga maradjon, miközben a szocializációs folyamatnak részese, de ebből annyit tesz a magáévá, amennyit a személyisége elbír.

3. Szabálytudat kialakítása

Identifikáció - szeretetteli, érzelmeken alapuló, kötődéssel manipuláló azonosulási mintákat felhasználó módszer, próbálja a családból kiemelt gyermeket olyan helyzetbe hozni, hogy kötődjön egy választott személyhez.

Interiorizáció - eszköze a racionalizálás, célja, hogy a gyermek számára az élet szabályai érthetőek, megismerhetőek és megmagyarázhatóak, s ezáltal betarthatóbbak legyenek.

4. Fejlesztő pedagógiai program

A pedagógiai program célja

Mentálhigiénés fejlesztő program biztosítása az otthonban élő gyermekek számára önértékelési, önbecsülési és empátiás képességeik erősítése, fejlesztése érdekében.

Fejlesztő munkánk főbb területei

- alapkészségek, alapműveltség megerősítése,
- önálló életvezetésre nevelés,
- egészségnevelés,
- megfelelő, igényes szabadidős kultúra kialakítása.

A képesség- és tehetséggondozás

A gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermeknek olyan kihívásokkal kell megküzdenie, amelyek speciális támogatást tesznek szükségessé: olyan tervezett szakmai jelenlétet, amely a gyermek jóllétét szolgálja. A képesség- és a tehetséggondozás e támogatásnak a része, vagyis nem különíthető el a gyermek jóllétének megteremtésétől. A hatékony fejlesztőmunka, illetve az eredményes képesség- és tehetséggondozás érdekében mindenekelőtt meg kell ismerniük a gyermeket. Ez az információszerzés nem egyszeri, nem a kezdetre korlátozott, hanem folyamatos, kiterjed a gondozás-nevelés teljes időtartamára.

A gyermekről szerzett ismeretekhez igazítottan kell meghatározni azokat a

beavatkozásokat, amelyek a gyermek hatékony felkészítését szolgálják, szintén a szakellátás teljes időtartamára kiterjedően.

A képességfejlesztés, illetve tehetséggondozás összetett folyamatában személyre szabott módon szükséges meghatározni a beavatkozás részleteit, vagyis a felelőst, az időpontot, a feladatot és a módszert. Ebben a feladatban nyújt komplex szakmai támogatást a Belügyminisztérium által „Képesség- és tehetséggondozás a gyermekvédelmi szakellátásban” címen kiadott módszertan, amely a Szakmai Egység szakemberei számára gyakorlati útmutatót, valamint széleskörű eszköztárat biztosít az eredményes feladatellátás érdekében.

A fejlesztőmunka prioritásai a Szakmai Egységben

A délutáni tevékenység legfontosabb eleme a játék. A játék során a gyermekek erőfeszítések nélkül bővíthetik ismereteiket, megtanulják a szabályokat, kommunikálni tanulnak, testi és szellemi képességeik egyaránt fejlődnek.

Nagy hangsúlyt kap a társas érintkezések, az együttműködési készség kialakítása, fejlesztése.

Tanuláson kívüli programok (kirándulások, intézmény- és múzeumlátogatás, mozi, színház, kiállítások) a kulturális ismeretek elmélyítésén túl önállóságra, önfegyelmre nevelnek. Alkotó, kézműves foglalkozásokon kibontakozhat a gyerekek kreativitása, a szép tárgyak készítése pozitív önértékelésüket is segíti.

Hagyományos ünnepek közösségi ápolására karácsonyi műsor, húsvétvárás, Mikulás ünnepe hozzájárul az ismeretek bővítéséhez, érzelmek elmélyüléséhez, a közösségi érzés erősödéséhez.

A program személyi feltételei

A gyermekek fejlesztése az Intézményben dolgozó szakemberek közös felelőssége és feladata. Ebben a folyamatban legnagyobb szerepe a szakmai egységben tevékenykedő fejlesztő pedagógusnak/gyógypedagógusnak jut, aki a program megvalósítását a többi szakemberrel együttműködve végzi (pszichológus, nevelő, gyermekvédelmi asszisztensek, gyermekfelügyelők).

A program módszereivel célzott készségek

A foglalkozások során különböző hangsúllyal az alábbi képességek fejleszthetőek:

- Egyéni különbözőségeik felismerése és elfogadása.
- Pozitív irányú önértékelés kialakítása és fenntartása (önmagukkal való elégedettség, változtatás képessége, segítségkérés és elfogadás képessége).
- Felelősség felismerése.
- Empátia.
- Emberi kapcsolatok minőségi átélése.
- Egymás kölcsönös megismerése és bizalom egymás iránt (önfeltárás, tudatosság, önellfogadás és bizalom).

- Egymás megértése (érzések, gondolatok pontos közlésének készsége).
- Egymás támogatása és segítése (meghallgatni, megbeszélni adott problémát).
- Problémák és konfliktusok megoldása (ok - okozati összefüggések megértése).
- Kommunikáció.
- Máság elfogadása.
- Helyzetfelismerés.
- Közösségi érzés.
- Társismeret.
- Kompromisszumkészség.
- Döntéshozatal.
- Képi látásmód.
- Kézügyesség.
- Mozgás koordinálása.
- Figyelem, összpontosítás.
- Kreativitás.
- Fantázia.
- Megfigyelés.
- Emlékezet.

Fontos, hogy a foglalkozásokat vezető kolléga olyan bizalmi légkör megteremtésében segítkezzen, amelyet együttesen teremtenek meg a gyermekekkel. Ahhoz, hogy változni, fejlődni, kockáztatni merjenek, tudniuk kell, hogy jelenleg hol tartanak, mire képesek. El kell fogadniuk pillanatnyi személyiségüket. Meg kell fogalmazniuk maguk számára, hogy merre nem akarnak tovább lépni, miben akarnak fejlődni, mit akarnak elérni, milyen személyiséggé szeretnének válni. A foglalkozások, indirekt technikákat alkalmazva (pl. szerepjáték, szituációs játék, nagymozgásos gyakorlatok) segítenek a gyerekekben rejlő elfojtásokat oldani, amelyek akadályozzák őket céljuk elérésében.

A program alapvetően interaktív gyakorlatok (drámapedagógia különböző eszközei, manipulációs technikák, csoportkapcsolatok építésének technikái, stresszkezelési technikák stb.) révén, illetve ezek tapasztalatának megbeszélésével kíván segíteni az otthonban élő gyermekeknek. Mindezért ajánlott a tágas tér, ami biztosítja a szükséges mozgáshoz a teret. Olyan helyiségre van szükség, ami a foglalkozások ideje alatt más célra nem használatos, így biztosítja a nyugodt légkört.

A programban foglaltak megvalósításához felhasználják a lakásotthoni team tagjai az egyéni esetkezelés, a csoportalakítás, irányítás módszereit, amelyet esetmegbeszélések alkalmával alakítanak ki az egységes pedagógiai hatás érdekében.

Gyakorlat és eszközközpontú szervezetfejlesztő tréningek szervezése szükséges az Intézményben dolgozó szakemberek számára. Cél: olyan azonnal használható ismeretek, módszerek birtokába juttatni a szakmai team tagjait, melyek alkalmazásával képesek lesznek stabil, elfogadó, támogató légkört biztosítani a gondozott gyerekek számára.

- A program során a résztvevők sajátélmény-jelleggel megtapasztalják a gondozott gyerekek viselkedésének háttérben álló lelki, működésbeli sajátosságokat. Megismerkednek a bizonytalanságérzés keltette félelem és szorongás jellegzetességeivel, valamint a negatív énkép kialakulásának és működésének jellegzetességeivel.
- Megismerkednek az ezekre a sajátosságokra épülő viselkedés alapú módszertanok felépítésével, működési mechanizmusával az otthon működési területeire vonatkozóan.
- Tréneri monitoring mellett elkezdik a megismert módszerek adaptálását a saját működési területen.
- A program előnye, hogy a tartalmi vonatkozásokhoz szorosan kapcsolódó hatékonyság-vizsgálattal egészíthető ki.

XIV. AZ OTTHONOK SAJÁTOSÁGAI ÉS FELADATAI

1. Napraforgó Lakásotthon Bernecebaráti

Bernecebaráti Pest vármegye legészakibb települése, Nógrád vármegyével és Szlovákiával is határos. Az 1950-es években 2200 lakosú települést ma alig több, mint 900 ember lakja.

A településen óvoda és iskola is található. Az iskolában az alacsony gyermeklétszám ellenére önálló, osztott osztályokban történik a tanítás.

Orvosi ellátás a helybeli házi gyermekorvosnál, fogorvosi ellátás a kemencei fogorvosnál biztosított.

Folyamatos a kapcsolat a Szobon működő Pedagógiai Szakszolgálattal, ahol gyermekpszichiátriai szakrendelés biztosított.

A helyi általános iskolával jó a kapcsolat, a gyermekek egyéni fejlődése naprakészen nyomon követhető.

Minden helyi szervezet és az iskola által szervezett programon részt vesz a lakásotthon, továbbá saját erőből is szervezünk rendezvényeket, kirándulásokat.

A gyermekek képességeiknek megfelelő oktatásban részesülnek. Az iskolai és szabadidős programok rendszeresek, a gyerekek korának és érdeklődésének megfelelőek, élményben gazdagok, érdekesek.

A lakásotthon tágas, világos helyiségekkel rendelkező, kellemes természeti környezetben található, kétszintes családi ház. A házban négy lakószoba, nappali, étkező, konyha, nevelői szoba, foglalkoztató helyiség, 4 WC, 3 fürdőszoba, mosókonyha, raktárak és táboroztatásra alkalmas nemenkénti öltöző, zuhanyzó, WC található.

A lakóhelyiségek a mindennapi életvitelhez szükséges, megfelelő bútorzattal, berendezési tárgyakkal felszereltek. Minden gyermek személyes használati tárgyait és ruházatát saját életterében és másokétól elkülönítve helyezheti el.

Az otthon nagy udvarral rendelkezik, kirándulásra alkalmas erdők, strand található a közelben. Az igényesen körbekerített, kövezett járdákkal, és világítással

ellátott, parkosított udvar a szabadidő eltöltését szolgálja. Különböféle kerti rendezvények kellemes környezetben tarthatók. A kert alkalmas táboroztatásra. Az otthon a település olyan pontján helyezkedik el, ahonnan tömegközlekedési eszközzel könnyen elérhetők a környező települések. A szomszédságban található községi labdarúgó pálya jó lehetőséget biztosít a sportolásra.

2. Bóbita Lakásotthon Kemence

Kemence az Ipoly völgyében fekszik, Bernecebaráti szomszédságában. A falut közel ezer ember lakja.

A településen óvoda és általános iskolai alsó tagozat működik, így az elhelyezett gyermekek többsége a Bernecebaráti általános iskolába jár.

A településen háziorvosi és fogorvosi ellátás működik.

Az otthon Kemence egyik aszfaltozott kis utcájában található, földszintes családi ház. A házban négy lakószoba, konyha, nappali, előszoba, és nevelői szoba, valamint kiszolgáló helyiségek találhatóak. A lakóhelyiségek a mindennapi életvitelhez igazodva a megfelelő bútorzattal és berendezési tárgyakkal felszereltek. Valamennyi gyermek személyes használati tárgyait és ruházatát saját életterében, a másokétól elkülönülten helyezheti el. A szobák elhelyezkedése lehetőséget nyújt a korosztályos és nemenkénti elkülönítéshez.

Az otthon kertjének egyik része gyümölcsfákkal telepített, másik része parkosított.

A szép természeti környezet kirándulásokra, túrázásra nyújt lehetőséget. A nyári szünidőben a településen található strandra is szívesen mennek ki a gyerekek.

3. Pacsirta Lakásotthon Vác

Az otthon Vác kertvárosi részén, csendes kis utcában található. Kívül-belül teljesen felújított, korszerűsített háromszintes épület. A házban nappali-konyha, 3 fürdőszoba, 3 WC, foglalkoztató szoba, nevelői helyiség, mosókonyha, és négy lakószoba található. A házhoz pihenő kert tartozik, mely a szomszéd telkek által határolt. A lakóhelyiségek a mindennapi életvitelhez igazodva a megfelelő bútorzattal, és berendezési tárgyakkal felszerelt. Valamennyi gyermek személyes használati tárgyait és ruházatát saját életterében, a másokétól elkülönülten helyezheti el. A szobák elhelyezése lehetőséget nyújt a korosztályos és nemenkénti elkülönítéshez.

Az otthon tömegközlekedéssel jól megközelíthető, Vác belvárosa gyalogosan is könnyen elérhető.

A gyermekek iskoláztatása Vácon megoldott, többféle iskolatípusból lehet választaniuk.

A gyermekek színes, változatos programokon vehetnek részt. Az otthonban töltött mindennapokat kézműves foglalkozásokkal, Duna parti sétákkal,

filmvetítésekkel, társasjátékozással teszik érdekessé, hasznossá. Az ünnepeket, névnapokat, születésnapokat ünnepléssel teszik emlékezetessé a gyerekek számára.

4. Csipet Lakásotthon Penc

Az otthon Váctól 15 km-re fekvő községben található, szép természeti környezetben. Az egészségesebb, szabadabb környezetben több lehetőség nyílik az önállóságra, kapcsolatteremtésre, tapasztalatcserére.

Az épület jellege: családi ház. Az otthon három szintjén: tároló helyiség, kazánház, 2 fürdőszoba, 2 WC, konyha, étkező, előtér, nappali, nevelői szoba, két lakószoba található. Az otthonhoz udvar tartozik, a kisebb mozgásigények kielégítésére alkalmas. A lakóhelyiségek a mindennapi életvitelhez igazodva a megfelelő bútorzattal és berendezési tárgyakkal felszereltek. Valamennyi gyermek személyes használati tárgyait és ruházatát saját étletterében, a másokétól elkülönülten helyezheti el. A szobák elhelyezése lehetőséget nyújt a korosztályos és nemenkénti elkülönítéshez.

A legközelebbi város Vác tömegközlekedéssel 30 perc alatt elérhető, a gyermekek többsége ide jár a speciális iskolába, illetve a penci általános iskolába.

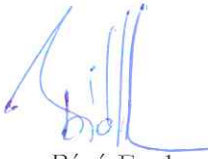
Különböző programokon vesznek részt a gyermekek, például cirkuszlátogatás, állatkerti kirándulás, múzeumi programok, kirándulások, különböző váci városi kulturális rendezvények, az iskolák által szervezett események, mozi látogatás, túrázás, részvétel az aktuális ünnepi rendezvényeken. A szabadidős foglalkozások keretében kézműves foglalkozások gazdagítják a programot.

ZÁRADÉK

Jelen Szakmai Program a fenntartó jóváhagyása után lép hatályba, ezzel egyidejűleg a 2024. novemberében jóváhagyott Szakmai Program hatályát veszti.

A Szakmai Program elfogadásának nevelőtestületi értekezleti jegyzőkönyve és a nevelőtestületi jelenléti íve jelen dokumentumhoz csatolásra került.

Budapest, 2025. február „14”

Bíró Endre
igazgató

